

Pocameznia številka stane 1 din.

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rad ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poklona plačana v gotovini

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in
petek. Uredništvo in upravništvo je v Mar-
iboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se
more govoriti vsak dan samo od 11. do
12. ure. **POŠTA** pošilja se na vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštalne proste.
Telefon Interurban št. 113.

26. številka.

MARIBOR, dne 22. aprila 1925.

Letnik I.

Pravilni nazor o večini.

Samostalnimi demokratom ni všeč, da je poglavar
katoliške Cerkve obsodil načela takozvanega liberaliz-
ma, ki so prava sramota za princip svobode. Zlasti se
saganjajo v Syllabus (seznam krivih nauk) papeža
Pija IX., v katerem so specializirani in poedino obsojeni
nauki modernega liberalizma, materializma in egoizma.

»Jutro« se je že večkrat zaletelo v 60. stavek Syllaba,
ki obsoja ta le moderni nauk: »Avtoriteta ni nič dru-
gega, kakor svota števila in materialnih sil«. Rimski pa-
pež je s tem obsodil ono grdo načelo modernega materi-
alizma in egoizma, ki smatra navadno večino glasov za
kompetentno, da proglasi kot zakon vse, kar hoče, brez
ozira na to, ali je storjeni sklep ali sklenjeni zakon v
skladu z večnimi principi prava in pravice ali ne.

S to obsodbo je rimski papež nastopil kot branitelj
prava človeške osebnosti, poedinih ljudi in onih druš-
tenih tvorb v človeški družbi, ki so nujne ter imajo
prioriteto (časovno prednost) pred samo državo, kakor
tudi kot branitelj narodov.

Kako racionalna (v skladu z razumom) je obsodba
rimskega papeža, dokazuje mišljenje velikih mislecev, ki
so v raznih časih živeli med raznimi narodi. Da ne bo
njihova sodba našim mladim in starim liberalcem v
spodtiko, hočem navesti besede samo takih mož, ka-
terim tudi »Jutro« ne more na čelo pritisniti žiga kle-
rikalizma.

Že Ciceron, stari rimski pravnik in državnik, je o
glasovih, ki izjavljajo mišljenje, izpovedal, da jih je
treba ne šteti, marveč tehtati. Rekel je doslovno: »Non
enim numero haec iudicantur, sed pondere.« Ker bi
»Jutrovi« Ciceronovo pričevanje lahko odklonili kot
mišljenje moža, ki je predstavnik starega poganskó-
rimskega klerikalizma, jih nočemo s Ciceronom dalje
nadlegovati. Poglejmo rajše, kaj uči Montesquieu, ki bi
kot učitelj demokracije moral tudi za samostalne de-
mokratite biti avtoriteta. V svojih »Perzijskih pismih« iz-
javlja Montesquieu, da je treba mnenje manjšine pro-
glasiti kot sklep, ker je večina ljudi nespametna, pamet-
ni pa so vedno v manjšini. Isto mnenje zastopa tudi
»mami švedski pisatelj Ibsen v svojem delu »Ljudski so-
vražnik«. Drastično izraža svoje spoštovanje pred ve-
čino nemški pesnik Schiller v svojem delu »Demetrius«,
kjer vzklika:

»Was ist die Mehrheit? Mehrheit ist Unsinn;

Verstand ist stets bei wen'gen nur gewesen.«

Se ostrejšje sodi Goethe v svojih »Sprichwörter in
Prosa«, kjer pravi: »Nič ni bolj zoprno kakor večina:
zakaj ona obstoji iz maloštevilnih voditeljev, hudob-
nežev, ki se akomodirajo (prilagodijo), iz slabotnežev,
ki se asimilirajo (prilijo), in iz množice, katere za
njimi caplja, ne da bi najmanj znala, kaj hoče.«

Dozdeva se nam, da so s temi Götthejevimi beseda-
mi ostro obsojeni tisti možje in tiste stranke, ki so pri
nas glasovale za centralistično ustavo: bilo je nekaj vo-
diteljev, katerim so se pridružili hudobneži in slabotne-
ži, za njimi pa je capljala množica poslancev, ne da bi
se zavedala dalekosežnosti svojega glasovanja.

Hudobneži so imeli prvo besedo, ker so za sprejem
ustave proglasili kot zadostno navadno večino, dočim
so za spremembo ustave v ustavi sami določili kot po-
trebno dvotretjinsko, odnosno tričetrtinsko večino.

Zastopniki hrvatskega in slovenskega naroda so
dosledno branili stališče, da je za ustavo potrebna kva-
lificirana večina, ker so v njej videli večje jamstvo za
obrambo neoddatnih, v naravnem pravu zagantiranih
pravice slovenskega in hrvatskega naroda.

Razvoj razmer v naši državi je dokazal, da je bilo
stališče zastopnikov slovenskega in hrvatskega naroda
o večini in njenem pomenu v naši državi pravilno. Vi-
dovdanska ustava se je izkazala za nesposobno, da bi
mogla urediti notranje prilike v naši državi. Tista slu-
čajnostna večina, ki je glasovala za njo ter jo proglasi-
la za temeljni državni zakon, je državi storila slabo
uslugo. Potrebna je revizija v smislu tistih pametnih
predlogov, ki jih je zastopala manjšina in v njenem
krogu zlasti poslaniški klub Slovenske ljudske stranke.

Tisti, ki so v vprašanju ustavne ureditve naše drža-
ve igrali ulogo hudobnežev, nočejo doslej še ničesar sli-
šati o reviziji. Med temi hudobneži zavzemajo prvo me-
sto samostalni demokratje. Tisti pa, ki so nastopali v
ulogi slabotnežev, so deloma že spregledali ter uvideli
svoje napake. Zato so se začeli nagibati k pripravlje-
nosti, da sodelujejo pri reviziji ustave. Ko se bodo celot-
no osvobodili svojega materialističnega naziranja o
bistvu in pomenu večine, bodo se docela sprijaznili z
načelom, da je edino le sporazum pravi graditelj države
v njenem notranjem ustrojstvu.

Politične vesti.

Pašić se vrača v Beograd. Pašić je že odpotoval iz
Cavcata v Dalmaciji, kjer je bil na velikonočnih počit-
nicah. Pričakuje se, da se bo v Sarajevu ustavil ter
predložil kralju ukaz o rekonstrukciji vlade. Pašićev
povratak je v zvezi z nujnimi zunanje-političnimi vpra-
šanji. V prvi vrsti se bo sklepalo glede dogodkov v Bol-
gariji s posebnim ozirom na to, da se iz bolgarskih vlad
nih krogov širijo v svet vesti, kako v Beogradu podpi-
rajo ustaše. Vlada bo te vesti zavrnila ter bo sklepala o
korakih za slučaj državljanske vojne v Bolgariji in
ogroženja naše posesti.

Politična ugibanja. Dočim daje glavno radikalno
glasilo »Samouprava« samo lepe nasvete radičevcem ter
»Balkan« močno hvali frankovce, prinaša »Vreme« v
svojem političnem poročilu iz Zagreba naslednje mož-
nosti in izhode sedanje krize: Ali naj radikali sestavijo
vlado s pomočjo hrvatskih zajedničarjev in radičevci
bi vlado podpirali, ali naj bi se sestavila homogena ra-
dikalna vlada, ki bi bila delazmožna do verifikacije še
neverificiranih radičevskih mandatov, ali pa naj bi
ostala sedanja vladna koalicija kot prehodna vlada.
Kombinacija z zajedničarji je propadla, ker so jo za-
jedničarji odklonili, homogena radikalna vlada se ra-
dikalom ne zdi dovolj močna, zato je najbolj verjetno,
da bo obveljal predlog koalicije na krmilu kot prehodna
vlada, dokler nadaljna pogajanja ne omogočijo radi-
kalsko-radičevske vlade.

Pogoji sporazuma med radikali in radičevci. Beo-
grajsko »Vreme« piše, da so za sporazum med radikali
in radičevci stavljeni sledeči pogoji: En narod srbo-
hrvatsko-slovenski, ena država z dinastijo Karadjordje-
vičev na čelu in s širokimi samoupravami, ki bi se omo-
gočile event. tudi z revizijo ustave; ustvaritev gospodar-
sko socialnega programa v duhu kmečke demokracije;
ukinitve vseh posledic obznane in oprostitve Radiča in
tovarišev iz zapore, kar bi se po mnenju radikalov dalo
izvršiti še le po končanem procesu tudi s pomiloščenjem
onih, ki bi bili morebiti obsojeni; sporazum se ne bi
smatral kot sporazum med Hrvati in Srbi, ampak spo-
razum med radikali in radičevci kot med dvema naj-
močnejšima strankama v državi in radičevcem bi se
omogočilo sodelovanje v državni upravi brez vsakega
pridržka.

Nastas Petrovič o Radiču. V soboto je objavil bivši
minister Nastas Petrovič v beograjskih »Novostih« svo-
je nekdanje razgovore z Radičem v Zagrebu. Te razgo-
vore je Petrovič že tedaj spisal in predložil vladi in
kralju, sedaj jih pa objavlja, da se vidi, od kdaj datira
preokret HRSS. Petrovič ugotavlja Radičovo priznanje,
da se je republikanska firma vzela samo iz taktičnih
razlogov. Radič hoče demokratično seljaško vlado, pri-
poznavajo pa, da so take vladavine lahko tudi v monarhi-
jah. Radič ve, koliko je monarhija, posebno današnja
dinastija, posebno kralj Aleksander vezan s Srbi. On je
bil, pravi Radič, na isti Golgoti, na kateri je bil ves
srbski narod; on je mučenik in narodni junak kakor so
tudi Srbi bili junaki in mučeniki. In če niti on, niti vsi
Hrvati ne bodo nikdar šli iz te države, četudi Hrvati ču-
tijo, da je sreča za vse južne Slovence, ker so se končno
in prvič našli pod skupnim državnim krovom, za-
kakaj ne bi sprejeli monarhije, ako je parlamentarna in
če njej na čelu stoji tak kralj in Karadjordžević kakor
je Aleksander. Radič je svoječasno iz globočine svoje
duše klical: »Živijo prvi jugoslovanski kralji!« in to je
bil kralj Peter. In ni treba misliti, da se je tako globoko
čutenje moglo tako lahko izgubiti. Nastas Petrovič iz
tega in na podlagi še nekaterih drugih momentov, ki
jih navaja, izjavi, da je bil preokret zasluga vlade Lju-
be Davidovića, nikakor pa ne posledica nasilnosti, ki
jih izvršuje PP. režim.

Internirano vodstvo Radičeve stranke in sodišče. —
Zagrebski sodni stol je odbil zahtevo državnega prav-
nika po kazenskem zasledovanju dr. Mačeka in tovari-
šev. Povod in podlago kazenske postopanja naj bi
tvorila ovadba policije, da so dr. Maček in tovariši skup-
paj z Radičem od leta 1920 naprej po Hrvatski potom
krajevnim organizacij HRSS snovali prave bojne od-
rede v svrhu nasilnega prevzetja oblasti in odepitve
Hrvatske od kraljevine SHS. Tej ovadbi je priložila po-
licija obsežen spis v ruskem jeziku, pisan na stroju, ki
ima tudi odstavek: »Organizacija HRSS za prevzemanje
oblasti.« Ta odstavek govori, da bi se HRSS polastila
oblasti, če bi v Beogradu izbruhnila dvorska revolucija,
če bi nastopila vojaška diktatura ali pa če bi oblastniki
začeli državo amputirati. Navaja se tudi, da so že or-
ganizirani bojni oddelki, in sicer večji po 200, manjši
pa po 20 do 50 mož. Policija trdi, da je ta načrt ali spis
sestavil Radič s sovjetskim funkcionarjem Sandomir-
skim v Moskvi, Radič pa pravi, da je s Sandomirskim
res govoril, kaj naj bi storili Hrvati za slučaj amputa-
cije itd., da pa takega spisa ni sestavil in da stvari, ki
jih je Sandomirski sam spisal za moskovske liste, ni
odobril in da radi tega niso prišle v tisk. Radič trdi, da

ima policija v rokah njegove prave spisane izjave, a
jih noče pokazati. Preiskava, ki se je dolgo in temeljito
vodila ni našla o »bojnih odredih« drugega kot pri ne-
kem kmetu-zaupniku HRSS seznam moških od 20. do
50. leta. Dotični kmet in mnoge priče pa trdijo, da so za-
upniki pred leti povodom Karlovega puča po obmejnih
hrvatskih krajih popisovali svoje ljudi, da bi v skraj-
nem slučaju mogli postaviti Madžarom narodne straže
nasproti. S tem se vjema tudi tedanji Radičev poziv v
»Slobodnem domu«. Dr. Maček, Predavec, dr. Krnjevič
in oba Košutića pa niso v nobeni zvezi s to zadevo in
dognano je tudi, da glavni odbor stranke ni nikdar raz-
pravljaj o kaki bojni organizaciji. Vsled tega je sodišče
odbilo zahtevo kazenskega zasledovanja prej navedenih
poslancev. Po tem sodnem sklepu so se razširile vesti,
da so dr. Maček in tovariši že izpuščeni. Govorilo se je,
da so dr. Mačeka brez policijskega spremstva videli na
ulici. Pozneje se je pa izkazalo, da so poslanci še vedno
internirani, samo policija jim daje zopet malo več pro-
stosti.

Bolgarski krvavi Uskrs.

V Bolgariji je nastal za Veliko noč pekel ali bolje
rečeno razvil se je že blizu vrhunca od časa, ko je prišla
na krmilo sedanja Cankova vlada. To je bilo 9. junija
1923, ko je bil kar čez noč zrušen zemljoradniški režim
Aleksandra Stambolijskega.

Stambolijski, nekdanj predstavnik male opozicije
proti kralju Ferdinandu Koburškemu, je ustvaril novo
povojno Bolgarijo. S prav malo politično močjo si je
upal Stambolijski kralju Ferdinandu, ki je navdahnjen
od germanofilske politike, napovedati Srbiji vojno, za-
klicati v obraz: »Bojte se za svojo glavo!« In ko je ob-
trdni nemški fronti še velika večina Bolgarije odobra-
vala kraljevo politiko, je Stambolijski na kraljevo pri-
govarjanje, naj se rajši uda, kot pa izpostavlja živ-
ljenje, odgovoril: »Moja glava bolj trdno stoji, kot pa
vaša.« Par let je bil na to v ječi, končno je pa le zmaga-
ter se je z največjo odločnostjo in v nemo lotil preuredit-
ve Bolgarije v zemljoradniško državo.

Leta 1919 bi bil prav lahko proglasil republiko, a je
vendar pustil Ferdinandovega sina Borisa na prestolu.
Skozi par let je njegova politika dosegla nepričakovane
uspehe, imela je pa vendar to napako, da se je preveč
ozirala na vasi in veliko premalo na mesta. Meščani in
pristaši prejšnjega režima so bili od prvega početka
njegovi najodločnejši nasprotniki in on jih na eni stra-
ni ni znal pridobiti, na drugi strani je bil pa preveč ne-
pazljiv glede dela in priprav svojih sovražnikov. O
kralju je menil, da se je popolnoma uživel v zemljor-
adniško ureditev države, kralj je pa vzdrževal zveze z
zarotniki in Stambolijski, ki je malo poprej pri volit-
vah od 246 dobil 206 poslancev, ni imel na dan vstaje,
9. junija niti 206 ljudi, da bi ga branili. Zarotniki so
sredi noči prevzeli oblast, pozapri in pomorili glavne
zemljoradniške voditelje poleg Stambolijskega, ki je bil
zverinsko umorjen, njegovo truplo pa na drobne kose
razsekano in pometano v vodo, da bi se seljaki na grobu
svojega voditelja ne bodrili k osveti.

V krvi in zločinih se je ustoličil Cankov režim in
tako ob začetku se je videlo, da ne bo govora o parla-
mentarizmu in o zakonitosti. Režimski ljudje so za-
sedli vojsko in uradniška mesta. Oficirji so postali naj-
boljše plačan stan v državi, ki porabi dobro tretjino
vseh državnih izdatkov. Oficirska liga in pa organiza-
cija oboroženih režimskih dobrovoljcev sta postali glav-
ni faktor v državi. Ta faktor je začel takoj od kraja
omalovaževati vse zakone. Zaprte zemljoradniške vo-
ditelje so oficirji in dobrovoljci po noči ubijali z izgo-
vorom, da so hoteli bežati. Pa tudi meščanski politiki,
ki so bili slabo zapisani v oficirski družbi, so se morali
umakniti, če ne z lepa, pa z grda tudi — z umorom.

Drugi del režimovcev je zasedel uradniška mesta,
in sicer tako temeljito, da so postali uradi naenkrat pre-
napolnjeni in da je nastalo za vsako navadno stvar, ki
se je poprej reševala v par minutah pri enem samem
uradniku, kar po deset instanc. Uradnikov Cankova vla-
da sicer ne plačuje tako dobro kot oficirje, zato jim pa
pusti v skrajno in dobičkanosno izkoriščanje uradno
oblast.

V enem letu Cankove vlade je bilo že 800 levov na
vsakega prebivalca več davkov kot pa poprej in kg kru-
ha, ki je stal poprej 4 leve, je poskočil na 16 levov. Po-
leg davkov, ki jih nalaga državna uprava, so pa še po-
sebni davki makedonske ustaške organizacije. Ta orga-
nizacija pošilja kmetom in trgovcem pismene zahteve
po toliko in toliko deset in stotisoče levov s točno na-
vedenim rokom, do kdaj in kako je treba plačati za-
htevano v »izogib posledic«. Kdor tega davka ne plača,
si kar lahko naroči mrtvaško rakev, kajti točno v treh
dneh po zapadlem »davku« pride komitski »eksekutor«
in ga ubije, pa če bi bilo to tudi sredi mesta. Da so se
iz vladnega ali iz vladno-komitskega kroga pošiljali
tudi atentatorji za političnimi begunci, je še posebno

Širite „Našo Stražo“!

poglavje in ko je režim za svoje pristaše otvoril vse pravice, za nasprotnike pa najhujše nasilje, je razumljivo, da se take razmere ne morejo v miru likvidirati.

Nedavno se je objavila naslednja statistika zločinov iz kratke dobe štirih tednov: 36 političnih umorov, glede katerih se da sklepati, odkod in iz kakih razlogov so se izvedli, 150 umorov iz neznanih motivov, 163 razumljivih in nerazumljivih, uspešnih in neuspešnih atentatov in 172 razbojstev. Sami vladni politiki, komiti in drugi pristaši so se že tako navadili na kri, da so začeli tudi med seboj reševati nesoglasja in tekme z morilnim orožjem.

Ko je bil sedaj poskušan atentat na kralja, potem umorjen režimski prvak Georgijev in ko je ob pogrebu te žrtve v cerkvi sv. Nedelje s strašnim učinkom eksplozivnega peklenjskega stroja, so seveda več kot čudne razne izjave bolgarskih oblastnikov, da je vse to delo zunanje protidržavne agitacije in da bolgarsko ljudstvo ni v slabšem položaju, kot narodi drugih držav, ki se tudi borijo z raznimi težavami. Ko bolgarski diplomati po Beogradu in drugod tako govorijo, pa vlada doma na tisoče političnih nasprotnikov zapira ter stotere ponoči na tihem ubija. Zaprti so tudi desničarski zemljoradniki, ki so se hoteli že pomiriti z vladno in ko so tuji diplomati vprašali bolgarske: zakaj, — so dobili za odgovor, da samo za to, da bodo na varnem pred revolucionarnimi zemljoradniki in komunisti. Bodočnost bo pokazala, če bodo ti ljudje prišli iz »zavetja«, ali pa če bodo na tihem ubiti z izgovorom, da so hoteli bežati. Povodom atentata na kralja je med drugim izjavil bolgarski zastopnik na Dunaju, da so neki roparji že poprej enkrat kralja napadli, a do so spoštljivo pozdravili ter se takoj odstranili, ko so videli, koga imajo pred seboj. To je tudi značilna slika bolgarskih razmer in dokaz, da za zločinstva v Bolgariji ni ravno potreba tuje agitacije, o kateri se sedaj toliko piše.

Bolgarija je obkoljena od vojaštva in od vladnih dobrovoljcev. Vlada razglasa, da vlada mir, a ta mir je mir smrti in pokopališča. Aretacije in justifikacije v velikih množinah silijo k obupu, upor in samoobrambi vseh, ki niso najboljšje zapisani pri režimu, — in tako nas ne more presenetiti prej ali slej vest o pravi državljanski vojni.

Cankov režim, ki je najhujša diktatura ter počenja vse, kar se prav in krivo razume pod boljševizmom, pa ne govori samo o boljševiški propagandi, ampak po svojih predstavnikih tudi izjavlja in namiguje, da so krive tudi države, ki dajejo zavetje bolgarskim zemljoradniškim beguncem. Bolgarski režimovci mislijo predvsem na Jugoslavijo.

Bolgarske režimske obtožbe naše države so skrajno krivične, s tem pa ni rečeno, da ne bi bila beograjska vladna politika mnogo kriva na kruti usodi bratskega bolgarskega naroda. Kriva je najprej radi tega, ker je zamudila dobo pokojnega Stambolijskega. Z njim bi se bilo dalo sporazumeti, beograjski vladinovci so ga pa napadali, dokler je bil še živ, pohvalili so ga pa, ko je bil že umorjen. Z njim, ki je svojo glavo zastavil v obsojbi bolgarsko-carsko-koburske vojne napovedi Srbiji, niso hoteli stopiti v stike, pač pa so sprejeli v Beogradu krvavega Cankova. Druga krivda Pašičeve politike je pa slaba uprava v Makedoniji, ki je ustvarila toliko emigrantov, škodljivih nam in bolgarskemu narodu.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

3

Vsi trije so stopali proti pokritemu hodniku, s katerim je na zapadni strani vila Maironi mejila na pot, vodečo od pristanišča do župne cerkve v Cressognu. Z občutki blaženosti sta vlekla župnik in Pasotti vase neki poseben, nedoločen, topel vonj, ki je prihajal iz odprte veže.

»He, he, rižoto, rižoto«, je šepetal župnik in obraz mu je zažarel od skomin.

Pasotti, ki je imel dober nos, je zmajal z glavo, namršil obrvi ter s tem očitno pokazal, da ne ceni onega drugega nosu.

»Ne, to ne bo rižoto«, je rekel.

»Kaj, da to ni rižoto?« je vzkliknil župnik razdražen. Je, rižoto z gobami (gomoljikami); ali ne vohate?

Obstala sta sredi veže in sta na glas vohala, kakor dva lovška psa.

»Ljubi moj gospod župnik, govorite raje o »pošandri«, je rekel Pasotti po daljšem molku, in namignil s tem na neko preprosto kmetsko jed iz zelja in klobas. Gobe so, dà, rižoto pa ne.«

»Pošandra, pošandra«, je godrnjal tovariš, nekoliko užaljen. »Kar se tega tiče ...«

Uboga, pohlevna gospa je zapazila, da se prepirata; ustrašila se je in začela kazati s kazalcem desne roke proti stropu, češ, da bi tam gori lahko slišali. Soproj pa jo je zagrabil za roko, ki jo je držal v zraku; dal ji je znamenje, naj voha, nato pa ji je zašepela v njena široko odprta usta: »Rižoto!«

Oklevala je, ker ni dobro razumela. Pasotti je sko-

Prosvetna zveza v Mariboru

vabi vljudno na

koroški večer,

ki bo v petek, 24. aprila t. l. ob pol osmih zvečer v dvorani Zadrugne gospodarske banke. — Na sporedu je predavanje dr. K. Capudra iz Ljubljane, predavanje lepih skioptičnih slik, petje moškega zbora, orkestralne točke, simboličen nastop »Gor čez izaro«. — Vstopnice od 1 D do 5 D se dobijo zvečer pri blagajni.

Čujmo, Slovenci, ob pritokih Drave, tožne koroške bratske pozdrave!

Po svetu.

Vladna kriza v Belgiji. V Belgiji je poverjen s sestavo nove vlade voditelj socialistov Vandervelde, kot predstavnik številčno v parlamentu najmočnejše stranke. Ker pa s samimi socialisti ne more sestaviti vlade in z liberalci mu je nemogoče že radi programa svoje stranke paktirati, se pogaja s katoliško stranko, ki šteje v parlamentu par glasov manj, nego socialisti, za koalicijsko vlado. Pogajanja so se pričela 20. t. m. in še ni sigurno, če bodo imela uspeh. Socialisti stavijo namreč težke zahteve, katere jim bodo katoličani težko priznali. Od 11 ministrstev zahtevajo za sebe 6 in to pred vsem predsedništvo in prosveto; nadalje njihova glavna zahteva, da ostane njihov socialistični program vladni program. Če se pogajanja razbijejo, bo najbrž poverjena s sestavo nove vlade katoliška stranka, kateri bodo pomagali liberalci. Vsekakor pa kriza z zadnjimi volitvami še ni bila rešena in vršiti se bodo morale kmalu nove, ki bodo prinesle ali socialistom ali katoličanom absolutno večino.

Poljska in Čehoslovaška. Med Čehoslovaško in Poljsko izginjavajo vedno bolj nespornost, ki so kalile dosedaj medsebojne odnose obeh bratskih držav. Razni obmejni prepiri so prenehali; sedaj se sklepajo med obema državama razne pogodbe trgovskega značaja. V Varšavo je prispel čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš, da podpiše čehoslovaško-poljsko trgovsko pogodbo, nadalje konvencije o transportu in arbitraži. V pogodbi so rešene še vse sporne zadeve med obema državama. Poljska je dobila v Čehoslovaški tudi dobro zaveznico v obrambi njenih mej proti Nemčiji.

Dnevne novice.

Vlada misli prepovedati proslave 1. maja. Beogr. vlada, ki bi imela največ vzrokov, pobijati vero v izjave bolgarskega režima, da so vsega, kar se sedaj v Bolgariji godi, krivi zunanji agitatorji in boljševiki, namerava vzeti bolgarske dogodke za povod prepovedi vseh

prvo-majskih proslav v naši državi. Kakor pravijo nekateri zagrebški listi, se lahko že danes pričakuje izid take prepovedi. — V vladnih krogih so se najprej posvetovali, ali ne bi kazalo, da se prvo-majska proslava samo nekaterim organizacijam prepove, drugim pa dovoli. Do sklepa v tem oziru pa ni prišlo, ker so se stali pomisleki, da bo mogoče delavstvo skupno praznovalo 1. maj in da bi se pri tem ne dalo določiti, kdo bi ga lahko in kdo bi ga ne smel proslavljati. Torej je boljše, da se vse skupaj prepove in tako odvrne »nevarnost«. Prav posebno spričevalo si dajejo oblastniki s to prepovedjo. Druge države, ki so vse prej kot pa komunistične, so vzele 1. maj za državni praznik, pri nas bodo pa proslave najbrž prepovedane in oni, ki jih prepovedujejo, se gotovo ne zavedajo, kako slabo uslugo naravijo s tem in s pritrjevanjem bolgarskim režimskim lažem naši državi.

Prepoved delavskih zborovanj in obhodov 1. maja in izjava zunanjega ministra dr. Ninčiča. »Jutro« od torka javlja pod zgorajšnjim zaglavjem: Radi krvavih dogodkov na Bolgarskem, ki so jih aranžirali komunisti, namerava tudi naša vlada še bolj poostriiti svojo akcijo proti komunistom in bodo prepovedana zborovanja in obhodi 1. maja. K ravnokar omenjenemu poročilu »Jutra« je treba dostaviti najnovejšo izjavo našega zunanjega ministra dr. Ninčiča, ki jo je dal sotrudniku »Philadelphije Public Ledger«. Med drugim pravi dr. Ninčič o nadah ruskih sovjetov na Balkanu, sledeče: »Nade ruskih sovjetov na Balkanu so oživele radi ne-točnih poročil o našem notranjem položaju. Nerešeno hrvatsko vprašanje je bilo vir raznih spekulacij. Jaz (dr. Ninčič) sam sem osebno prepričan, da ni v Jugoslaviji nikdar obstojala resna boljševiška nevarnost. Mi smo država skoro brez vsakega proletarijata. Komunistična propaganda je bila sicer neprijetna, a celi pokret se je razblinil v zrak, odkar je Radičeva stranka zadnji mesec dni sklenila, da priznava dinastijo, vidovdanske ustavo in opusti vsako zvezo z Moskvo. To vodi do razčiščenja notranjepolitičnih prilik na celi črti. Sicer ne moremo reči, kako se bodo razvili politični dogodljaji po sestanku skupščine, jasno je, da je položaj normalen in da je mogoče še preostale potežkoče rešiti parlamentarnim putem.« Dr. Ninčič, ki je torej tolikanj bobnal o boljševiški nevarnosti za našo državo, izjavlja, da ni nikdar verjel v obstoj te nevarnosti, a vendar bo vlada prepovedala delavska zborovanja in obhode dne 1. maja in to radi poostriite akcije proti komunistom. Izjava zunanjega ministra in vladni ukrepi proti delavski proslavi prvega majnika so kakor yoda in ogenj.

Položite račun, samostojni demokratje! Iz Marenberga poročajo: Gg. propadlega kandidata Podlesnika in »veledemokrate« Pahernik, Mravljak, Predan, Kolšek itd. vprašamo, zakaj nismo ponovno dobili podpore za škodo, povzročeno po toči, katero je določila Davidovičeva vlada in preskrbela denar? Kam so šli dotični milijoni? Nemara so gg. agitatorji demokratske stranke polagali tako visoke račune, da ni nič preostalo za po toči oškodovane? V zahvalo za skrb Davidovičeve vlade za naš okraj so hoteli gg. velemodri demokrati razbiti shod pristašev Davidovičeve stranke, a ker se jim to ni posrečilo, so — nadučitelja Lešnika spravili iz Marenberga, četudi je Sokol in orjunc. Gospodje obmeji »delavci«! Imate ministra Žerjavo, velikega župana Pirkmajerja, poslanca Pivka, same prave »demokrate« Preskrbite nam po toči oškodovanim revežem ono podporo, katero nam je po prizadevanju klerikalnih poslan-

zofe še neka druga dama in stala, ošabno zroč na gospe Pasotti, to ubogo, staro revico, odeto v novo obleko »Gospa Pasotti in njen soprog«, je rekla markiza »Dona Eugenia Carabelli.«

Gospa Eugenija je komaj nagnila glavo. Njena hčerka, gospičica Carolina, je stala pri oknu in se razgovarjala z neko ljubljanko markizino, nečakinjo njene nega oskrbnika.

Markiza ni smatrala za potrebno, da bi jo motila in ji predstavila novodošlece. Povabila jih je, naj sedejo nato pa se je začela mirno razgovarjati z gospo Evgenijo o milanskih znancih, dočim se je snukal Friend v hajoč in kihajoč okoli pokafranega ogrinjača gospe Pasottijeve, obdrgnil se je ob župnikova meča ter gledal s svojimi vlažnimi in udanimi očmi Pasotti ga, ne da bi se ga dotaknil, ko da bi vedel, da bi mu gospodar in dijskega ogrinjača, kljub svojemu ljubeznivemu obrazu, najraje vrata zavil.

Markiza Uršula je še dalje govorila s svojim občajnim, neprijaznim, zaspanim glasom, gospa Carabelli pa si je prizadevala, da bi omilila odgovarjajoč ji, svoj oblastni glas. Prodirnemu očesu in zlobnemu bistro umu Pasottijevemu pa vkljub temu ni ušlo, da skrivata dami neko nezadovoljstvo, Maironi bolj in Carabelli manj. Kadarkoli so se vrata odprla, so se obrnili tja ugasle oči prve, kakor tudi mračni pogledi druge. Ko so se prvič odprla, je vstopil upravitelj svetišča Caravini z malim gospodom Pavlom Sala, ki so ga imenovali »Paolin« in z velikim gospodom Pavlom Podlesnikom, ki sta si bila nerazdružljiva tovariša. Ko so se odprla drugič, je vstopil markiz Banchi di Oria, star častnik italijanskega kraljestva, svojo hčerko. Bila je to plemenita postava starega vojaškega teza-vojaka poleg očarljive prikazni živahne deklice (Dalje sledi)

cev naklonila Davidovičeva vlada, a ni izplačala Pašič-zerjavova vlada, ker je denar porabila za — volitve! — Popravite od demokratov prizadjano krivico!

Umrl je v ponedeljek na Libanji pri Ormožu naš zvesti in vrli pristaš, veleposestnik Jožef Habjanič. Pogreb blagopokojnega se bo vršil v četrtek ob 8. uri zjutraj na pokopališče na Svetinjah. Rajni je umrl v starosti 51 let in zapušča ženo ter 7 nepreskrbljenih otrok.

Iz Velenja. V nedeljo, 19. t. m. so se vršile pri nas tri prireditve: občni zbor krajevne organizacije SLS, sestanek rudarjev in sestanek izobraževalnega društva. Prvih dveh prireditev se je udeležil poslanec Pušenjak, ki je na obnem zboru krajevne organizacije podal poročilo o politični situaciji in bodril k vztrajnemu, podrobnemu delu. Na sestanku rudarjev je poročal poslanec, da so se dosegle tarifne ugodnosti, za katere se še dolgo bori rudnik v Velenju in da se bode delo za povzdigo premogovnika nadaljevalo v tem smislu, da se pridobijo stalni odjemalci za premog, osobito, da se državna podjetja (železnica, monopolna uprava, vojaštvo itd.) poslužuje v prvi vrsti premoga iz Velenja ter razpravljal o zahtevah delavcev in upokojenecv. — Delavski zaupnik Vekoslav Zajc je razpravljal o novem pravilniku za bratovske skladnice, pozival k pristopu k Strokovni zvezi rudarjev in k širjenju delavskega glasila »Pravica«. Glede proslave 1. maja se še ni moglo končno javno ničesar skleniti, ker težke gospodarske razmere tukajšnjih rudarjev onemogočajo vsako večjo javno slavnost, slavimo pa bomo ta naš delavski praznik tiho in dostojno v nadi, da se kmalu zboljšajo naše razmere. — Našim demokratom niso všeč dopisi v »Pravici«, »Slov. Gospodarju« in »Naši Straži«; v svoji onemogli jezi iščejo dopisnike. Ne »Jutro«, ne dr. Žižek niso pravih pogruntali. — V Velenju in okraju Soštanj je dovolj dopisnikov-domaćinov, ne rabimo pomoči od zunaj ali od oseb, ki so pred kratkim v Velenje prišle.

Razstava vajeniških del v Ljubljani. »Zveza obrtnih zadrug« v Ljubljani bo priredila v paviljonih ljubljanskega velesejma vajeniško razstavo. Priglasilo se je preko 900 vajencev in vajenk iz cele Slovenije, ki bodo razstavili svoje izdelke. Zastopane bodo na njen vse obrtne stroke. Razstava bo jako zanimiva, ker bodo razstavljeni izdelki od najnavadnejšega do najfinejšega izdelka. Slavnostna otvoritev razstave bo 26. aprila, otvorjena pa bo potem 4. maja. Pokrovitelj razstave je veliki župan ljubljanske oblasti g. dr. Viljem Baltič, častni predsednik pa načelnik ministrstva trgovine in industrije, odd. Ljubljana g. dr. Rudolf Marn. Na dan otvoritve bo priredila zveza vajeniški dan, za katerega se je priglasilo do sedaj 2000 vajencev cele Slovenije. Prireditelj je prva te vrste v Jugoslaviji in obeta biti torej tem zanimivejša. Vsi posetniki vajeniške razstave imajo polovično vožnjo na vseh železnicah proti legitimaciji, ki stane 15 D. Kakor smo informirani, je Zveza obrtnih zadrug razposlala vsem obrtnim zadrugam v Sloveniji legitimacije v razprodajo in si legitimacijo torej lahko vsak nabavi. Izdaja pa jih tudi Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani proti vplačilu 15 D. Legitimacija velja tudi kot permanentna vstopnica za razstavo. Prireditelj bo jako poučna, ker bo jasno pokazala kaj slovenska obrt premore, važna pa tudi iz gospodarskega stališča, zato le priporočamo, da si jo vsakdo ogleda.

O samomoru polkovnika Pavla Jurišiča so začeli sedaj po več tednih nekateri srbski listi prinašati razne podatke. Tako trdi novosadski »Narod«, da je bil Pavle Jurišič v jezi z generalom Pero Živkovičem, komandantom kraljeve garde. To sovraštvo datira se iz časov solunskega procesa in poznejših pravd med oficirji, ko je Jurišič ovrget neko izjavo Živkoviča. Ta se je maščeval, kjer se je le mogel. Jurišiču se je sporočilo, naj odloži generalno tajniško mesto pri »Narodni odbrani«, ker drugače vladar ne bo prisostoval pri blagoslovitvi praporja »Narodne odbrane«. Jurišič je takoj vedel, odkod se dela proti njemu. Tudi predsednik »Narodne odbrane« vojvoda Stepanović je bil naenkrat proti njemu in ga je pismeno pozval, naj odstopi. Jurišič ogorčen in užaljen se je rajši ustrelil. Vzroke tega čina je razložil v pismu in to pismo je še sedaj v rokah šefa beogradske policije. Listi vprašujejo, zakaj se ne preda sorodnikom, ki bi morali prvi poznati ozadje tragičnega konca Pavle Jurišiča.

Nov način desinfekcije naših vagonov. Dosledaj se je vršila desinfekcija naših vagonov zelo pomanjkljivo, ker ni bilo mogoče z dosedanjimi sredstvi vagonov dovolj očistiti; zlasti nemogoče je bilo pokončati mrčes v kupejih I. in II. razreda. Sedaj je dobilo ministrstvo s obračaja na račun reparacij iz Nemčije novo desinfekcijsko postajo. V bližini Beograda se bo zgradil nekak tunel, v katerega se bo spravilo par vagonov, nato hermetično zaprlo in napeljalo notri strupeni plin. S pomočjo plina bodo v kratkem času pokončani razni bacili in mrčes v vagonih.

Arnavtski vojak ustrelil tri oficirje v Petrovaradinu. Dne 19. t. m. se je zgodil v Petrovaradinski trdnjavi izvanreden zločin. Dva administrativna poručnika Milan Pavič in Dušan Kokotović sta prišla v trdnjavo s svojima soprograma, da bi se udeležila sokolske slovesnosti. Ko sta oficirja prekorčila vrata trdnjave, sta opazila, da ju zasleduje vojak stražar s puško v roki. Poručnik Kokotović, ki ni slutil nič dobrega, je segel po revolver, a predno ga je utegnil rabiti, je že počil strel iz vojakove puške in poručnik se je zgrudil smrtno zadet. Na smrt zadetemu tovarišu je hotel priskočiti na pomoč Pavič, a komaj je napravil en korak, je počila v drugi puška in tudi njega je zadela krogla na smrt. Ravno v tem trenutku se je pripeljal mimo kraja zločina na kolesu ruski pukovnik Susepnikij. Ko je slišal strele, je postal, a ni se dolgo čutil dvojnemu uboju, tudi njega je pogodila krogla na smrt. Gospe od zgoraj imenovanih oficirjev, ki sta šle pred možema v trdnjavo, so se vrnile,

ko sta slišali strele, a sta na presenečenje videli koj pri vходу tri mrtve. Zbralo se je vojaštvo, da najde krivca. Ugotovili so, da ni straže št. 1 in to bi imel vršiti Arnavt Hasan Nistar. Takoj je bilo jasno, da je ta Arnavt ubijalec. Poslali so za ubijalcem zasledovalce, a niso ga dobili. Po noči se je vrnil Nistar sam v trdnjavo. Ko so ga pozvali, naj se prostovoljno preda, je začel streljati in se je umaknil. Ob treh zjutraj se je zopet pojavil in oddal na stražo štiri strele. V jutru so našli na kolodvoru njegovo patronsko taško, kapo, čevlje, 15 nabojev, a ubijalca ni bilo nikjer. Nistar je vojaški begunec, ki je bil svojčas utekel na Madžarsko, a so ga dobili in ga obsodili na eno in pol leta naknadne službe.

Smrt po tritedenskem spanju. V Hercegovini se je zelo razširila spalna bolezen, ki se konča za pacijenta po navadi s smrtjo vsled oslabelosti. V Bački je zaspala 23 letna Mara Ozinčič pred tremi tedni in vsi poskusi kmetov, da jo prebude, so bili zaman. Te dni je umrla vsled oslabelosti.

Pet ljudi utonilo na vozu. V banovski občini Čenti se je dogodila te dni strašna nesreča. Kmet Gjoko Pavlov se je peljal s štirimi sosedi na vozu preko reke Tamiš. Ker je bil malo dobre volje, ni pazil pri prevozu žrez plitvo mesto in tok reke je odnesel voz in konje v globino. Voz se je prevrnil ter pokopal pod seboj pod vodo petorico možakarjev. Vsi naporji ponesrečencev, da se rešijo izpod prevrnjenega voza, so bili zastonj. V par minutah je vseh pet utonilo. Poginili so tudi konji, ker jih je voz potegnil v globočino.

Bogato starko obesili. V mesecu novembru lanskega leta so našli sosedje v Tordincih v Slavoniji v sadonosniku obešeno bogato staro Amerikanko Terezijo Horvat. Prvotno so mislili, da je storila samomor, toda kmalu je sum padel na nekega Saboja, pri katerem je starka stanovala, da jo je obesil ter oropal. Preiskava v tej smeri pa se je morala vsled pomanjkanja dokazov opustiti. Zločinci, ki so starko umorili, so se že veselili, da so za vedno ubežali pravični kazni, ko jih je nekdo ne nadoma izdal. Obtožena je cela družina Sabo — oče, mati in sin — ter še dva od sosedov, da so nesrečno starko obesili z namenom, da si prisvojijo njen denar.

Orlovska srenja Marija Nazarje. Dne 21. maja t. l. na Vnebohod priredi orlovska srenja Marija Nazarje na Ljubnem v Savinjski dolini svojo prvo javno telovadbo s celodnevni sporedom. Vsi najiskrenjeji vabljeni. — Bog živi!

Borza. Budapest 8.55—8.75, Berlin 1474.5—1489.5, Italija 253.22—256.22, London 296—299, Newyork 61.55 do 62.55, Pariz 323.5—328.5, Praga, 183.25—186.25, Dunaj 8.65—8.85, Curih 11.97—12.05, Amsterdam 24.70—25.70. Dinar notira v Curihu 8.38.

Iz Maribora.

Zborovanje SLS v Mariboru. Na željo pristašev SLS je vodstvo stranke sklicalo za ponedeljek, 20. aprila javno zborovanje, za sredo, četrtek in petek pa občne zборе okrajnih organizacij v mestu Maribor. Javnega shoda se je udeležilo 360 somišljenikov. Predsedoval je shodu župan g. dr. Leskovar. Poročilo o političnem položaju sta podala narodna poslanca Fr. Kremžar iz Ljubljane in Fr. Žebot. Zborovalci so odobraval izvajanja govornikov ter izrazili Jugoslovanskemu klubu neomajano zaupanje. Ko sta govornika omenila, da Zerjavov poslanec Pivko v parlamentu niti ust ni odprl za zahteve državnih nastavljenecv, železničarjev in invalidov, ampak je celo ostenativno glasoval proti predlogom poslancev Pušenjaka in Kulovca za izplačilo razlike, so zborovalci klicali: Fej Pivko! Doma nam vse obljublja, a v Beogradu glasuje proti nam! — Poročilo »Tabora« o shodu je povsem lažljivo. Zborovanje je bilo dobro obiskano. Pivko in Špindler bi vriskala veselja, če bi z eno skromno notico v listih spravila toliko zavednih volilcev na zborovanje. Mi smo z našim shodom popolnoma zadovoljni. Kaj o naših shodih mislijo in pišejo »Taborovi« in »Jutrovi« poročevalci, pa nam je deveta briga.

Orjuna — represalije — bolezen šovinizma. V samostojno demokratskih listih čitamo o dostojnem nastopu ali represalijah mariborskih orjuncv proti študentom nemške narodnosti. Represalije in dostojnost, to se enkrat že samo od sebe izključuje, z dostojnostjo pa ni v nobeni zvezi, nadalje tudi orjunaško divjaško kričanje, razbijanje kozarcev ter končno vsa laži-poročila o »dostojni« akciji. »Jutro« n. pr. piše, kdo je vse bil na »knažpi«, ki so jo orjunci proti dovoljenju policije razbili, ter našteva tudi magistra Königa, ki tedaj sploh ni bil v Mariboru. Ker je dopisnik »Jutra« vzel že davno na piko restavraterja g. Halbwidla, pa lažljivo piše, da se je ta skril pod streho, četudi je g. Halbwidl orjuncem spodaj in ne pod streho kazal dovoljenje policijske oblasti za sestanek študentov. — Ko so orjunci omalovažujoč in zaleč državo in njeno avtoriteto, češ, da morajo oni njo braniti in varovati pred peščico študentov, enkrat zopet izkopali bojno sekuro, so pa »preiskali« še druge lokale. Tako so v nedeljo »pregledali« gostilniške prostore Novosel in drug, dasi so lastniki tega podjetja in ljudje, ki se tam po navadi shajajo, nedvomljivi državljani in davkoplačevalci države SHS, v nasprotju z velikim delom orjunc, ki se ob pozivih na dolžnosti do SHS države tako hitro izkazuje — s potnimi listi in drugimi dokumenti Mussolinijeve Italije ter je tu pri nas samo za nacionalistične parade, za represalije, za agitacijo za samostojno demokratsko stranko, itd. — »Jutrovo« poročilo o sobotnem komornem koncertu Ljudske univerze pa tudi razodeva, da bi za bodoče znal zagrizeno-šovinistično bolani poročevalec tega lista zagnati orjunske bojno sekuro, odnosno dostojne orjunske represalije tudi proti umetnosti in kul-

turi, katere danes že afriški divjaki ne sodijo več po barvi in nacionalnosti izvajajočih umetnikov.

Znani finančni in transportni strokovnjak Kejžar. ki se je posebno proslavil pri mestnem električnem podjetju, se vsiljuje h krontroli dohodkov državnih železnic v Mariboru. Direktor Borko ga bo nastavljal najprej za dnevničarja, a nato bo Kejžar reaktiviran. Čestitamo uradu kontrole dohodkov, da pridobi tako izbornega strokovnjaka.

Čujmo, Slovenci, ob pritokih Drave, tužne koroške bratske pozdrave! — pod tem geslom priredi Prosvetna zveza v Mariboru v petek, 24. t. m. ob pol osmih zvečer v dvorani Zadrugne gospodarske banke Koroški večer. Na sporedu je predavanje dr. K. Capudra iz Ljubljane, predavanje krasnih skioptičnih slik iz Koroške, petje moškega zbora, orkestralne točke, simboličen nastop »Gor čez izaro« itd. Vsak zaveden Slovenec bo rad pohitel na ta večer. Vstopnine od 1 D do 5 D se dobe zvečer pri blagajni.

V smrt radi visokih sodnih in advokatskih stroškov. Na Pobrežju pri Mariboru v lastni hiši v Nasipni ulici št. 10 je živel zadovoljno s svojo družino kovač iz delavnice južne železnice Simonič. Simonič je bil znan kot priden, vesten delavec, skrben oče, ki je s svojimi žulji družini preskrbel lastno hišo z nekaj zemljiščem. Žalibog Simonič v hiši ni stanoval sam, ampak še neke druge stranke. S temi strankami Simonič ni bil zadovoljen, prišlo je do medsebojnih preprirov in končno do sodnijskih tožarenj. Dne 20. t. m. je bil Simonič od mariborskega sodišča obsojen radi žalitve pri njem stanujoče stranke na 200 D globe in na poravnavo sodnih in advokatskih stroškov, ki so precej visoki. Po končani obravnavi sta šla Simonič in njegova žena v znano gostilno pri Majerseidlu, kjer sta pila. Simonič je odšel prej domov nego njegova žena. Doma je še na vrtu delal, a ko se je vrnila domov žena, ga je našla krog 6. ure zvečer obešenega v drvarnici. Simonič zapušča ženo in dva nepreskrbljena otroka.

Narodno gledališče. Danes, 22. aprila »Traviata« ab. C. (kuponi). Četrtek, 25. aprila »Tri sestre« ab B. Premijera. Petek, 24. aprila ob 17. (petih popoldne) »Peterček«. Dijaška predstava — znižane cene. Sobota, 25. aprila »Tri sestre« ob A.

Zanimiva premijera v drami. V četrtek, dne 23. t. m. vprizori naša drama v prevodu in režiji g. Koviča zanimivo rusko dramo A. P. Čehova »Tri sestre«. Čehov danes naši publiki nič več neznan, mnogo je pripomogla k temu zadnje čase vedno bolj obširna ruska literatura, največ pa gotovo Hudožestveniki, ki so baš v igranju Čehovih dram nedosegljivi mojstri. Lansko leto so igrali Hudožestveniki v našem gledališču Čehovo dramo »Češnjev vrt«. — »Tri sestre« je tragična izpoved, tragičen dnevnik treh sester Olge, Maše in Irine, ki hrepene neprestano po lepem, plemenitem, vzvišenem življenju, toda usoda jim prekrži vse račune. Ne preostane jim drugega kot udati se v usodo in skušati živeti popolnoma znova, na novo hrepeneti, upati, delati, četudi zaman. Drama je psihološko silno dramatična in bo zapustila v gledalcih nedvomno globok utis. Vloge treh sester so poverjene ge. Bukšekovi, g. Gaberjevčevi in gđc. Kraljevi. Poleg tega nastopi skoro ves dramski ensemble. Sodeluje za odrom vojaška godba.

Ljudska univerza. Jutri bo predaval g. dr. Mesesnel z ljubljanskega vseučilišča. Kakor je v zadnjem predavanju temeljito in na zanimiv način obdelal češko stavbarstvo in kiparstvo, tako bo v četrtek seznanil slušatelje z razvojem in sedanjim stanjem čl. slikarstva, ki je zelo bogato in se ponaša z umetniki svetovnega imena. Predavanje bodo še bolj povzdignile skioptične slike, katere bodo prikazovale dela pomembnejših umetnikov. Začetek ob 18.45 v kazini. Priporočamo kar najobilnejši obisk!

Krščanska ženska zveza ima v nedeljo, dne 26. aprila ob 5. uri popoldne predavanje v kazini na Slomškovev trgu. Odbor vabi vse članice, da se tega zanimivega predavanja gotovo udeležijo.

Vajeniška razstava v Ljubljani. Da se morejo dati vajencem in vajenkam, ki se bodo v nedeljo, dne 26. aprila udeležili vajeniškega dneva v Ljubljani, vsa potrebna navodila, se pozivljejo vsi delodajalci (delodajalke), naj pošljejo svoje vajence in vajenke v četrtek (23. t. m.) popoldne, oziroma v soboto (25. t. m.) popoldne brezpogojno k pouku v obrtno-nadateljevalno šolo. Denar za ¼ vožnjo (28 D) naj prinese vajenci in vajenke po možnosti seboj v šolo in ga naj izroče učitelju, ozir. učiteljici.

Izjava. Približno teden dni po »Dravinem« koncertu je ljubljanski »Slovenec« pod šifro »An« prinesel obširno oceno zadnjih treh mariborskih koncertov. Sum kritiziranih gg. pevcev se je takoj obrnil na mene in g. ravnateljja Topiča, odnosno na pevce mariborske Matice. Mučno afero se je nemudoma prikrilo tako, kakor da bi bila omenjena kritika le slabo pritažen izraz škodoželjne nevoščljivosti nad nepričakovano lepim napredkom pevskega društva »Drave«. Tudi g. notar Ašič se čuti užaljenega in je to tudi osebno pokazal g. Topiču. Po dokazih seveda nihče ne vprašuje, pač pa se je g. Ašič izrazil, da ne bo samo tukaj od hiše do hiše agitiral proti našemu koncertu, marveč, da bo celo v Beograd poročal, kakšni tiči smo pri matičnem zboru, da nas bodo temu primerno tudi v prestolici nagradili. Zato izjavljam tukaj pod častno besedo, ne morebiti, ker se bojim groženj g. Ašiča, ampak da odvrnem od matičnega zbora nezaslužene udarce in da se mi ne nadalje delo krivice, da nimam jaz, ne gospod Topič, in kolikor je meni znano, niti en član matičnega zbora tudi najmanjše zveze s »Slovenčev« kritiko. Obenem pa prosiva pravega g. kritika, da se sam izstavi kritiziranim pevcem in vzame tarčo od Matice ter jo obesi na svoje prsi. V javnem protestu napisane pikrosti ne mo-

rejo torej zadeti nas. Zato prepuščamo zagovor drugim. Janko Arnuš, predsedn. G. M.

Književnost.

Ministrant ali strežnik pri sv. maši. Maribor, 1925. Tisk in zaloga Tiskarne sv. Cirila v Mariboru. 16^a, 19 str. Cena 1 D in poština. — Lična knjižica ima v začetku navodilo, kako zvoniti, potem pa molitve strežnika pri sv. maši s kratkimi navodili pri posameznih delih, kaj je opravilo strežnika med sv. mašo. Odgovori strežnika so pisani v slovenskem pravopisu, da se jih lažje pravilno nauči izgovarjati. Ker se je po taki knjižici že mnogo vprašalo, je Tiskarna sv. Cirila s svojo izdajo gotovo mnogim ustregla. Cena je izredno nizka, tisk lep in razločen.

»Šumi, šumi Drava...« Črtice iz mariborske zgodovine, pravljice in pripovedke iz mariborske okolice in drugod. Zbrala Elza Lešnik. (Cirilova knjižnica XIII. zvezek.) Maribor 1925. Natisnila in založila tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Mala osmerka, 40 strani. Cena 5 D in poština. Kakor pisateljica na 38 strani omeni, je knjižnica v prvi vrsti namenjena mladini osnovnih šol v Mariboru in njega okolici. Knjižica je razdeljena na tri dele: I. Črtice iz mariborske zgodovine z 10. točkam; II. Pravljice in pripovedke iz mariborske okolice: 10 črtic iz krajev ob Dravi in mariborske oblasti severni del; III. Pripovedke in pravljice iz drugih krajev, 6 črtic iz južnega dela mariborske oblasti; samo zadnja: Sovražna brata v Rajhenburgu, leži izven omenjenega okvirja. Vse črtice so v lepem, tudi mladini razumljivem jeziku pisane; tudi zgodovinska snov v I. delu je s pravljicami prepletena. Turškim bojem so 4 črtice I. dela posvečene, iz drugega dela dve. Knjižica je jako priporočljiva in mislimo da bodo učitelji pridno po njej segali in jo širili med mladino. — Kakor pisateljica pripoveduje str. 11 in pred njo že drugi, n. pr. Janisch, Hist.-top. Lex. II 200, so Mariboržani cerkev sv. Barbare na Kalvariji sezidali l. 1681; Cerkevni letopis lavantinske škofije pa navaja l. 1861.; ker je zadnja letnica gotovo tiskovna pomota (zamenjava števil 6 in 8), bi se naj v C. l. še enkrat popravilo, ker moti čitatelja. Lj.

Slovenske gorice. Opis. Sestavil M. Ljubša. (Cirilova knjižnica XIV. zvezek.) Maribor, 1925. Tisk in zaloga Tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Mala 8^a, 79 strani. Cena 7 D in poština. Knjiga je ponatis iz »Straže« koncem l. 1924 in začetkom leta 1925 in obsega nekatera pisateljeva predavanja iz leta 1916 in 1917. Je samo torso, ker obsega samo: Ime »Slov. gorice«, njih obseg, razdelitev, velikost, površino, naravne pridelke, obrtništvo, prometne razmere, prebivalstvo in končno sodbo tujcev o lepoti Slovenskih gor. Nadaljevanje »opisa« prepušča pisatelj mlajšim močem, ki imajo več časa in virov na razpolago. Pa tudi to, kar pisatelj v knjigi nudi, bode marsikoga zanimalo, posebno učitelje in učečo se mladino, ker je porabil za spis razne vire, ki dandanes niso vedno na razpolago. — K opazki na str. 78. bi radi sledeče pripomnili, posebno k poglavju o narodopisju. Žal, stari običaji in navade med ljudstvom vedno bolj in bolj izumirajo. Ne samo izumirajo, tudi pozabljajo se. Skrajni čas je, da vse to zberemo in zapišemo. Kajpada je treba za njimi poizvedovati, kar najlažje storijo učitelji in duhovniki. V narodopisnem oziru ne smemo pozabiti na velikanski pomen v kulturnem in narodnem oziru naših primicij, kakor so se nekaj obhajale posebno na Murskem polju in v Slovenskih goricah. — Knjižici želimo obilo uspeha in kmalno nadaljevanje od katerekoli strani. Cena je primeroma jako nizka.

V založbi kr. zaloge šolskih knjig in učil v Ljubljani izide tekem junija t. l. šolska knjiga: Dr. Janko Bezjak: Nemška vadnica II. del za osnovne, meščanske in srednje šole.

Nove šmarnice za l. 1925 so izšle v tiskarni sv. Cirila v Mariboru pod naslovom: Marija naša ljubezen. Spisal jih je veleč. g. dr. Ivan Žagar, župnik v Dobju. Stanejo s poštnino vred 21 dinarjev. Castilci Mariborjani, sezite po njih!

Priporočljivi izdaji Sv. pisma novi zakon. Ljubljanska bogoslovna akademija je izdala zelo priročno izdajo Sv. pisma, in sicer I. del: evangeliji in apostolska dela. Knjigo je založilo Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani in jo je dobili po vseh knjigarnah. Cene knjigi so: broširana stane 48 D, vezana 60 D in elegantno vezana 84 D. — Cirilova Tiskarna ima v zalogi priporočljiv prevod Sv. pisma novi zakon od prof. Zidanška. Ta knjiga stane v platno vezana 10 D.

Vodnik po Sloveniji. Vljudno prosimo vse znane in neznane rodoljube po mestih in po deželi, ki bi mi hoteli iti na roko pri izpolnjenju mojih vodnikov Slovenija (Vodič kroz Jugoslovanske alpe) in Pohorje, da mi blagovolijo vpsolati svoje naslove. Vsak sotrudenik prejme nato po en list iz imenovanih vodnikov za dotični kraj ali izlet, ki ga dobro pozna, in 1 tiskano navodilo, kako naj se pripravlja, da bo delo enotno in pravilno opravljeno ter bodo vodniki v novih izdajah vsestransko izpolnjeni v splošno korist vseh potnikov. Rud. Badjura, Ljubljana, Marmontova ulica 18.

Knjige Matice Hrvatske za to leto so izšle in se bodo v najkrajšem času dobile pri poverjeniku prof. Iv. Fava, realka, Maribor. Člani dobe za 60 D pet knjig, in sicer: 1. Gjalski: Dolazak Hrvata, historična novela; 2. Domjanič: Izbrane pjesme; 3. Kassowitz-Cvijić: F. Z. Kuhač, monografija; 4. Ladanjski: Iz liječnikove duše, črtice; 5. A. Muradbegović: Haremske novele. Zakladniki dobe te knjige za 40 D. Izredno so izšle sledeče: Vj. Novak: Izbrane pripovjesti 45 D; Shakespeare: Oluja 20 D; dr. Musić: Hrvatsko slovenski riječnik 12 D. — Vezava za vsako knjigo 16 D. — Obično se dobe vezane.

Prijave sprejema ustno in pisмено poverjenik (drž. realka).

LISTEK.

Slike z Balkana.

(Konec)

»Udri, udri potvoro, izdajalsko seme!« — vpijejo poslanci Drecun, Rnjež, Vlahovič, Tokov in še nekateri drugi ter derejo naprej, prevrnejo vladno mizo ter drvi jo med zvonjenjem predsednika iz skupščinske dvorane. Drugi dan so pozivi na dvor in do tretjega dne so poslanci-junaki že toliko pomirjeni od Gospodarja, da se lepo zberejo na sejo, ki je zelo važna v njihovem »parlamentarnem« delovanju.

Jesen je že v drugem letu junaškega zasedanja skupščine. Najvažnejše kar je bilo nazadnje — vprašanje zunanje politike povodom arnavskega upora proti turškemu sultanu — je odloženo, da se Gospodar in car rusijski dogovorita in skleneta, kar je in kar bo vedno najboljšo. Ko imata ruski car in črnogorski Gospodar kako stvar v rokah, črnogorski junaki samo čakajo — — — ter so pripravljeni na vse, kar pride in kar se sklene, — pa Bog in sreča junaška. — —

Skupščinska seja v pozni jeseni se je izvršila v znamenju tega čakanja.

Predsednik jo otvori, tajnik pa čita polagoma razne prošnje, vprašanja in odgovore.

Nekaj starih poslancev-junakov sploh ni na svojih sedežih, ampak se gori na galeriji važno razgovarjajo s svojimi prijatelji, drugi so pa sicer spodaj, a vidi se jim, da že komaj čakajo, da bo vsega tega konec in da se rajši doma lepo mirno počaka, kaj bosta odločila — Gospodar in rusijski car.

Poslanec Lazović je prinesel polne žepe lešnikov, pa jih tolče na klopi.

Zunaj se pa začuje streljanje, vse poskoči, leti ven ter vidi, kako sta si poslanca Čelebić in Mujo Vlahovič na dvorišču poiskala tarčo ter začela v njo streljati.

Precej časa traja, predno se vsi poslanci zberejo na svojih prostorih.

Predsednik naznani, da so najprej vprašanja, potem pa sporočila vlade.

S poslanci je prišel v zbornico tudi vojvoda Ilija Plamenac, star nad 80 let, ki je bil nekaj črnogorski vojni minister. Stari vojvoda se po izjavi skupščinskega predsednika oglasi:

»Dobro jutro, Črnogorci!«

»Bog Ti daj dobro«, odvrčajo stari poslanci.

»Ali glasujete, sokolovi?« pravi stari vojvoda ter pristopi naprej in se lepo vsede v prvi vrsti poleg poslanca in bivšega brigadirja Lazovića.

»Glasujemo, glasujemo, gospodine vojvode na zdrav je Gospodarjevo«, se odzove poslanec Čelebić, drugi pa kličejo za njim: »Pa glasuj še Ti z nami, dragi vojvode!«

Mladi poslanec Sekula Drljevič: »Vsa čast gospodinu vojvodi Iliju Plemencu, pa ker on ni poslanec, ne more glasovati z nami.«

»Molči, poganska prača! Ti boš trdil, da vojvoda Ilija ne sme sedeti in glasovati z nami«, vpije poslanec Djuro Drecun, — »ti se poberi ven, ne pa naš vojvoda!«

V silnem kriku gre poslanec Drljevič res iz dvorane, poslanci-junaki pa celo zahtevajo, naj se mu odvzame mandata po »ustavi«.

Predsednik miri, razlaga, pa vse to bi bilo brez uspeha, če ne bi vojvoda Ilija sam vstal ter lepo pomirljivo povedal:

»Pa kaj se kregate, glasujte lepo naprej po ustavi! Mladi Drljevič je nekaj rekel, pa to še ni tako slabo po ustavi in Gospodarjevi politiki. Ne vzemite za zlo ter le lepo naprej glasujte po ustavi, kakor junaki in na zdravje Gospodarjevo! — Sedaj mi pa ostanite zdravi: z Bogom!«

»Na zdravje, pa z Bogom, vojvode!« — kličejo poslanci, »pa ne srđi se na tega mladeniča, ki ne ve, kaj govori!«

Po odhodu vojvode Ilije se predsedniku le posreči prehod na dnevni red. Ko vpraša poslance najprej za predloge in želje, se oglasi poslanec Jakanović:

»Slišal sem, da bodo letos okrog Lucijinega dne volitve novih poslancev. Prosim, naj se mi odgovori, če je to res in če bomo tedaj mi vsi, kar nas je tako lepo tukaj zbranih, pozneje zopet skupaj kot poslanci po ustavi in po volji Gospodarja.«

Djuro Drecun: »Jaz, bratje, sem pa proti novim volitvam. Če bi se narod zopet pozval in dvignil na glasovanje volitev, je zopet prav lahko nemir in nered proti volji Gospodarjevi in zato predlagam, da glasujemo, naj ostane, kakor je doslej.«

Poslanec Vujović: »Tako je! — Kaj bi zopet volili, ko nas je vendar po zadnjih volitvah stalo toliko muke, predno smo se vsedli, kakor sedaj sedimo. Če se zopet voli, bogzna kaj bo, narod si lahko izbere klubaše in kaj bi bilo, če bi se oni prerili do oblasti ali pa vsaj sem, kjer mi doslej tako lepo glasujemo po ustavi in po volji Gospodarja. Jaz sem za to, da ostanemo mi še kako leto poslanci.«

Djukanović, minister notranjih zadev: »Ustavna in zakonita doba skupščine je štiri leta in ko ta doba poteče, so na vsak način nove volitve. Skupščina se pa lahko tudi odgodi — in to je tudi sedaj. Evo, da vam prečitam Gospodarjev ukaz o odgoditvi skupščine do preklica.«

Minister čita, poslanci pa kličejo »Živijo Gospodar!« — Poslanec Drecun pa še skrbno povprašuje: »Če le nismo pozabili na kakšno važno glasovanje. Prosim vlado, naj dobro pogleda v protokole, da ne bi kaj izpustili in pozabili.«

Poslanec Krsto Tokov: »Jaz bi pa rad točno vedel, kdaj se zopet sestanemo.«

Podpredsednik Milič: »Vse, kar se bo odredilo, bo tiskano v »Glasu Crnogoraca« (uradni list) in se bo šlišalo po celi Črni gori. Bratje, sedaj pa pojdite z Bogom, da se — kakor pravijo naši stari ljudje — »v zdravju zopet sestanemo in za junaško zdravje vprašamo.«

»Tako je, ako Bog da!« kličejo poslanci in se razhajajo.

Pa ni bilo tako. Junaki se v skupščini niso več sestali. Po dolgem odlaganju so se izvedle volitve in skupščina so zasedli skoraj sami »mladiči«, junake je pa pobirala smrt — starejše doma, mlajše pa v balkanski vojski. Izmed redkih, ki so iz te in svetovne vojne ostali, je bil poleg Dragovića tudi vojvoda Lukić Vojvodić, ki je v Andrijeviču tužno preživel avstrijsko okupacijo in je tam tudi umrl predlanskem.

Nekdanji skupščinski predsednik Mile Dožić je bil večkrat minister. Med okupacijo je bil nekaj časa interniran, potem pa izpuščen, po preobratu ga je imenovala beogradska vlada za predsednika najvišjega sodišča v Črni gori, leta 1919 so ga pa komiti ubili v okolici Podgorice.

Jovo Plamenac, večkratni minister je bil med okupacijo nekaj mesecev interniran; iz internacije je prišel domov in prepričan, da bo zmagala centralna zveza ali Avstrija, je med narodom celo delal za Clam Martinčev avstrijski okupacijski režim. Ob preobratu je zbežal iz Črne gore kot vodja legitimistov in nedavno se je zopet vrnil.

Sekula Drljevič, ki je bil nekaj v precejšnji opoziciji proti Gospodarju, predstavlja danes črnogorsko opozicijo ali federaliste v beograjskem parlamentu.

Mitropolit Mitrofan, ki je tudi pred dvema leti umrl, je bil zadnji prosvetni minister Črne gore. Avstrijci ga niso internirali in kot mož miru in pokorščine pred vsako oblastjo se je dal celo pogovoriti, da je šel mirit ustaše in komite. Seveda brez uspeha, komiti so mu celo zagrozili, da ga — obrijajo, če se še enkrat prikaže med njimi.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1 — I. 107

Pletene vrtno garniture in stojala za cvetličice

ima v največji zalogi

IGO BALOH

Maribor, Gosposka ul. 15

Insertirajte!

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete

samo potom

glasnega zavoda

F. Voršič-a

naslednik,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

Naznanilo

Dovoljujeva si naznaniti, da sva kupnim potom prevzela tukajšnjo podružnico špedicijske delniške družbe »Balkan«, katero bodeva vodila pod novim imenom

„BALKAN“

mednarodna transportna družba z o. z.

samostojno še v večjem obsegu kot dosedaj. Ker ostane vodstvo nespremenjeno, ter se bo isto predvsem potrudilo, da si obdrži stranke prejšnje podružnice, pričakujeva, da se bo isti dosedaj izkazano zaupanje vsestransko preneslo tudi na najino novo ustanovljeno podjetje. Za prav številna naročila se priporočata

183

Edmund & Stanko Koebek.

»Strojno mizarstvo«

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MAR'BOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizar-skih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelji stiskalnic »Patent Rudl«.

Postrežba točna! Cene zmerne!